

NOTA

Betreft: Nota over de plenaire zitting
24-25 juni 2002, Brussel ¹

I. Verslag van de voorzitter over de bijeenkomst met de Europese Raad in Sevilla

1. De voorzitter schetste de voornaamste punten van het verslag dat hij aan de Europese Raad van Sevilla had uitgebracht, waaronder de start van de Conventie, de vooruitgang tot dusverre en de eerste conclusies die uit de werkzaamheden tot op heden konden worden getrokken. Over dat laatste punt had de voorzitter gemeld dat er algemene overeenstemming over bestond dat er geen nieuwe bevoegdheden moesten worden overgedragen aan de Gemeenschap (behoudens de grensoverschrijdende aspecten van justitie en binnenlandse zaken), dat strenger de hand moet worden gehouden aan de naleving van het subsidiariteitsbeginsel, dat de instrumenten en de taal van de Unie/Gemeenschap vereenvoudigd moesten worden, dat nagedacht moest worden over de uitdieping van de activiteiten op drie specifieke gebieden (externe betrekkingen, justitie en binnenlandse zaken en eventueel economische en financiële zaken) en dat de democratische legitimiteit duidelijker moest worden gemaakt. Een schriftelijke versie van het verslag van de voorzitter werd vervolgens verspreid onder de leden van de Conventie. De voorzitter zei dat dit verslag warm was onthaald door de staatshoofden en regeringsleiders, die brede steun hadden uitgesproken voor de vereenvoudigingsdoelstelling, en benadrukt hadden dat de Conventie zich aan het vastgestelde tijdschema diende te houden.

¹ Het verbatimverslag van de plenaire zitting staat op <http://european-convention.eu.int>

2. In antwoord op twee opmerkingen van leden van de Conventie erkende de voorzitter dat de democratische legitimiteit in de Unie twee bronnen heeft - het Europees Parlement en de nationale parlementen. Hij bevestigde voorts dat zijn verslag aan de top van Sevilla zijn beoordeling als voorzitter was, en niet noodzakelijkerwijs de visie van alle leden van de Conventie weerspiegelde.

II. Opening van de zitting over de civiele samenleving

3. De zitting over de civiele samenleving werd geopend door vice-voorzitter Dehaene, die de zitting voorzat. Hij onderstreepte het belang dat de Conventie aan de standpunten van de civiele samenleving hecht. De plenaire zitting was noch het begin, noch de afsluiting van een raadplegingsproces dat tijdens het hele duur van de Conventie zou worden voortgezet. Hij wees nadrukkelijk op de vier pijlers van dat proces. Ten eerste geeft het Forum niet-gouvernementele organisaties de mogelijkheid schriftelijke bijdragen voor te leggen aan de Conventie, en een samenvatting van de bijdragen tot dusverre is aan de leden van de Conventie bezorgd (CONV 112/02). Ten tweede vormen de debatten die op nationaal niveau worden georganiseerd, een wezenlijk onderdeel van het proces; schriftelijke verslagen van die debatten zijn ingezonden en verspreid. Het is belangrijk dat zij worden voortgezet. Ten derde zijn er acht contactgroepen ingesteld met het oog op een gedachtewisseling met specifieke sectoren van de civiele samenleving. Er zijn ook vertegenwoordigers aangewezen, die namens iedere sector het woord kunnen nemen in de plenaire zitting. De contractgroepen vormen een aanvulling op de briefings die het Economisch en Sociaal Comité voor de civiele samenleving organiseert. Tenslotte is de eigenlijke zitting een gelegenheid voor de Conventie als geheel om naar de standpunten van de civiele maatschappij te luisteren.

Contactgroep sociale sector

4. De voorzitter van de groep (de heer HÄNSCH) zei dat uit de vergadering van de contactgroep met de organisaties uit de sociale sector een aantal punten van zorg naar voren waren gekomen. In het bijzonder was herhaaldelijk gevraagd om het Handvest van de grondrechten op te nemen in het Verdrag, was de verwachting uitgesproken dat de Conventie een ontwerp van constitutioneel verdrag zou opstellen, was sterk benadrukt dat ruimere sociale en werk-gelegenheidskwesties centralere doelstellingen van de EU moesten worden en was gepleit voor de opnemings van de open coördinatiemethode in het Verdrag en voor een formele erkenning in het Verdrag van de dialoog met de civiele samenleving. Er werd ook gevraagd om meer steun voor de diensten van algemeen belang.

5. De volgende vijf vertegenwoordigers namen het woord namens deze sector:

de heer ALHADEFF namens het sociale platform,
mevrouw WILKINSON, eveneens namens het sociale platform,
mevrouw SUTTON, eveneens als vertegenwoordigster van het sociale platform,
mevrouw McPHAIL, als vertegenwoordigster van de Europese Vrouwenlobby
mevrouw DAVID, als vertegenwoordigster van de Conférence Européenne Permanente des
Coopératives, Mutualités, Associations et Fondations.

De volgende punten werden aan de orde gesteld.

6. Het werd belangrijk geacht dat de Conventie een volledig open proces is. Er werd gevraagd om een rechtsgrondslag in het Verdrag voor de dialoog met de civiele samenleving, hoewel duidelijk werd gemaakt dat dit het normale democratische proces geenszins aantast, maar veeleer verrijkt, aangezien de civiele samenleving een belangrijke bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van de Unie.
7. Er klonk bezorgdheid over de terugdraaiing van het Europese sociale model. De burgers van Europa zoeken zekerheid in de ruimste zin van het woord. Alle aspecten van het interne beleid van Europa zouden ten dienste van de sociale ontwikkeling moeten staan. Voorgesteld werd de open coördinatiemethode op te nemen in het Verdrag, maar onderstreept werd dat het open karakter van het proces ook de volledige raadpleging van NGO's, sociale partners en de regionale/plaatselijke autoriteiten impliceert. Er werd gevraagd een specifieke verbintenis inzake bestrijding van de armoede op te nemen in het Verdrag.
8. Er werd opgeroepen om de werkingssfeer van het Handvest van de grondrechten uit te breiden en om het op te nemen in het Verdrag. De toetreding van de Gemeenschap tot het Europees Verdrag voor de rechten van de mens werd voorgesteld. Het belang van de bescherming tegen discriminatie voor alle burgers van Europa werd onderstreept.
9. De inspanningen die tot dusverre zijn ondernomen om gendergelijkheid tot stand te brengen, werden als onregelmatig beschreven. Gendergelijkheid zou een expliciete doelstelling van de Unie moeten worden en in het Verdrag zou een nieuwe titel met bepalingen over gendergelijkheid moeten worden opgenomen. Deelneming en vertegenwoordiging in de instellingen zouden op basis van genderpariteit moeten geschieden.

10. Met klem werd gewezen op de belangrijke rol van overheidsbedrijven en organisaties zonder winstoogmerk in de Unie. Het Verdrag zou de rol van de diensten van algemeen belang explicieter moeten erkennen en voor die diensten in een afwijking van de mededingingsregels moeten voorzien.
11. Vervolgens werd de waarnemers die de sociale partners vertegenwoordigden, verzocht het woord te nemen.

De heer JACOBS, die UNICE vertegenwoordigde, was ingenomen met het initiatief om een zitting aan de civiele samenleving te wijden. Hij riep de Conventie op het raadplegingsproces van de belangrijkste belanghebbenden opnieuw te bezien en te verduidelijken. UNICE is voorstander van een constitutioneel verdrag, steunt initiatieven voor meer transparantie en is voorstander van het behoud van de communautaire methode, één rechtspersoonlijkheid en een frequenter gebruik van de SGM. Het wenst geen vaste lijst van bevoegdheden.

12. De heer GABAGLIO, die het EVV vertegenwoordigde, riep de Conventie op een evenwicht tussen economisch en sociaal beleid te bereiken. Het proces van Lissabon is belangrijk en verdere coördinatie van het beleid dient te worden aangemoedigd. Het Europees burgerschap zou moeten worden versterkt. De raadpleging van de sociale partners dient te worden geformaliseerd. Daarnaast moet de Unie haar rol wereldwijd versterken om een eerlijker mondialisering te steunen.
13. De heer CRAVINHO, die het CEEP vertegenwoordigde, steunde de oproepen om de diensten van algemeen belang formeel te erkennen in het Verdrag, gezien hun gewicht in de Europese economie. De financiering van de specifieke kosten voor openbare dienstverlening zou verenigbaar moeten worden geacht met de mededingingsregels. De sociale dialoog zou verder moeten worden ontwikkeld en de open coördinatiemethode zou moeten worden gesteund.
14. In antwoord op die uiteenzettingen sprak een aantal leden van de Conventie zijn steun uit voor de algemene oproep voor meer aandacht voor de sociale dialoog, het behoud van het Europese sociale model en de opneming van het Handvest van de grondrechten in het Verdrag. Er werd evenwel een vraag gesteld over de praktische consequenties van de opneming van het Handvest en één lid had twijfels bij de representativiteit van de organisaties die het woord hadden genomen; hun financieringsbronnen zijn in dat verband een relevant gegeven en zouden moeten worden vermeld.

Contactgroep Milieu

15. De voorzitter van de groep, de heer KATIFORIS, vermeldde het belang van milieuvraagstukken, zoals beklemtoond door de contactgroep; daaruit blijkt een toenemende erkenning van het feit dat de natuurlijke hulpbronnen niet onuitputtelijk zijn. De volgende drie vertegenwoordigers namen het woord namens deze sector:

de heer HALLO, als vertegenwoordiger van het Europees Milieubureau,
de heer SPOONER, als vertegenwoordiger van de Europese Landbouwconventie,
mevrouw DE JONCKHEERE, als vertegenwoordigster van de Europese Organisatie van Landeigenaars.

16. Benadrukt werd dat milieubescherming een topprioriteit voor de Unie zou moeten zijn. Het bestaande Verdrag biedt een gedegen basis voor het milieubeleid en behoeft geen wijziging. De volgende kwesties zouden evenwel moeten worden aangepakt: de opneming in het Verdrag van een artikel over de dialoog met de civiele samenleving, de openbaarmaking van de werkzaamheden van de Raad, de opneming van milieurechten in het Handvest, de uitbreiding van de rol van de SGM en de medebeslissingsprocedure, de vervanging van het Euratom-Verdrag, en de opneming in het Verdrag van een bepaling over dierenwelzijn.
17. Het gemeenschappelijk landbouw- en plattelandsbeleid (GLPB) zou moeten worden hervormd. De besluitvorming zou transparanter en democratischer moeten worden gemaakt. Het GLB is veel te complex. Een nieuw GLPB zou via de medebeslissingsprocedure tot stand moeten worden gebracht en de belanghebbenden zouden erbij moeten worden betrokken. De basis van het GLPB zou moeten worden verruimd, gebieden zoals de toegang tot gezond voedsel en schoon water moeten omvatten en op het beginsel van duurzame ontwikkeling moeten worden gegrond. De ontwikkelingslanden zouden een grotere toegang tot de landbouwmarkten moeten krijgen.
18. Bovendien werd een beleid om de kloof tussen de belangen van stad en platteland te overbruggen, noodzakelijk geacht. Het recht om goederen en land te bezitten zou in het Handvest moeten worden opgenomen, dat in het Verdrag dient te worden verwerkt. Er zou ook een uitbreiding van de medebeslissingsprocedure moeten komen, de subsidiariteit zou moeten worden versterkt en er zou een orgaan in het leven moeten worden geroepen om daarop toe te zien.
19. In antwoord daarop sprak een lid van de Conventie steun uit voor de oproep voor een sterker geïntegreerd landbouw- en plattelandsbeleid. Tevens werd opgemerkt dat het milieubeleid vrijwel steeds een grensoverschrijdende kwestie is.

Vervolgens werd de waarnemers die het Economisch en Sociaal Comité vertegenwoordigden, verzocht het woord te nemen.

20. De heer FRERICHS had het over de noodzaak de samenstelling van het ESC, als representatief orgaan, duidelijk te herdefiniëren en de criteria te verduidelijken. Het ESC en het Comité van de Regio's hebben een complementaire rol en zouden efficiënt moeten samenwerken.
21. De heer BRIESCH onderstreepte de essentiële rol van het ESC. Het is geen onderdeel van de civiele samenleving, maar is geheel legitiem doordat zijn leden worden afgevaardigd door hun organisaties in de lidstaten. Het ESC ziet een constitutioneel verdrag tegemoet, dat het doel van volledige werkgelegenheid, gelijkheid, erkenning van de bijzondere rol van de diensten van algemeen belang en een uitbreiding van de SGM bestrijkt.
22. Mevrouw SIGMUND onderstreepte het belang van sociale cohesie, die zou moeten worden opgenomen in het Verdrag, en van cultuur als grondslag voor sociale activiteit. Meer nadruk zou moeten worden gelegd op de ontwikkeling van de sociale dialoog, hoewel volledige deelname aan die dialoog dient te worden beperkt tot volstrekt representatieve organisaties. Die dialoog zou het subsidiariteitsthema moeten bestrijken.

Sector academische wereld en studiecentra

Sector burgers en instellingen

23. Deze sectoren werden voorgezeten door de heer Giuliano AMATO, respectievelijk de heer Jean-Luc DEHAENE. De eerste sector had de volgende vertegenwoordigers aangewezen:

- de heer Jean-Victor LOUIS (AGORA en het Europees Universitair Instituut van Florence)
- mevrouw Florence DELOCHE-GAUDEZ (SCIENCES PO, Parijs)

Voor de Think tanks:

- mevrouw Kirsty HUGHES (Centrum voor Europese Beleidsstudies / European Policy Institutes Network CEPS/EPIN)
- de heer Stanley CROSSICK (European Policy Centre - EPC)

Voor de Europese en jongerengroeperingen:

- mevrouw Pascale JOANNIN (Fondation Robert Schuman)

Voor het wetenschappelijk onderzoek:

- de heer Antonio RODOTA (European Intergovernmental Research Organisations IROFORUM, en Europese Adviesraad voor Onderzoek - EURAB)

Voor de academische vrouwenorganisaties:

- mevrouw Teresa FREIXES (Women Citizens of Europe Network)

Voor de kandidaat-lidstaten

- de heer Karoly LORANT (Instituut voor Economische Analyse en Informatica, Hongarije - ECOSTAT)

24. De tweede sector had aangewezen:

- de heer Fernand HERMAN (Federalist Voice)
- mevrouw Alison WESTON (Jeunes Européens Fédéraliste)
- mevrouw Charlotte ROFFIAEN (Active Citizenship Network - Forum de la Société civile)
- mevrouw Maria MIGUEL SIERRA (Europees Netwerk tegen Racisme)
- de heer Pawel KRZECZUNOWICZ (Pools NGO-kantoor in Brussel)

25. De uiteenzettingen in beide sectoren liepen goeddeels gelijk omdat ze allebei gewijd waren aan de reflectie over kwesties die nauw aanleunen bij de werkzaamheden van de Conventie en betrekking hadden op de instellingen, de toekomst van Europa en de participatieve democratie.

26. Het belang van de werkmethoden van de Conventie werd onderstreept, in het bijzonder de onderverdeling in werkgroepen, en benadrukt werd dat de Conventie over weinig tijd beschikt. Er rezen vragen bij de methoden en termijnen en terzake werden voorstellen geformuleerd.

27. Uit de meeste uiteenzettingen weerklonk steun voor de Conventie om gedurfde oplossingen na te streven, en eensgezindheid over de noodzaak om een eenvoudig en duidelijk geformuleerd constitutioneel verdrag of handvest op te stellen. Meermaals werd geopperd één of meerdere referenda te houden ter goedkeuring van de constitutionele tekst die voortvloeit uit de Conventie voorkomt.

28. De universiteiten en studiecentra boden de Conventie hun diensten aan en memoreerden dat zij ter beschikking staan voor eventuele specifieke werkzaamheden en opzoeken die van hen zouden kunnen worden verlangd. In verklaringen van diverse zijden werd de voor-
aanstaande rol onderstreept die deze sector speelt in de opleiding van de jeugd, de hoop en de kracht van Europa.

29. Verschillende alternatieven voor de institutionele structuur werden voorgesteld, onder meer de veralgemening van de besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid van stemmen en van de medebeslissingsprocedure, de verkiezing van de voorzitter van de Commissie door het Europees Parlement, de openbaarheid van de debatten in de – hervormde – Raad wanneer hij als wetgever optreedt, de versterking van de uitvoerende rol van de Commissie en voor het toezicht op de naleving van het subsidiariteitsbeginsel.
30. In de overtuiging dat de toekomst meer daden dan wetgeving vereist, werd in alle toespraken gepleit voor een versterking van het politieke karakter van de Unie, van haar actiecapaciteit op het gebied van het buitenlands en defensiebeleid en van haar besluitvormingscapaciteit op beleidsgebieden die beantwoorden aan de verwachtingen van de Europese burgers.
31. De verdediging en de bevordering van een meer participatieve democratie waren in talrijke uiteenzettingen aan de orde, evenals de opnemings in het Verdrag van het beginsel van een regelmatige dialoog met de civiele samenleving, die concreet de vorm moet aannemen van een raadpleging van de betrokken representatieve organisaties in een vroeg stadium van de uitwerking van de wetgeving van de Unie.
32. Ook verscheidene netwerken van vrouwen en jongeren spraken zich uit voor een institutionele structuur in de eerder genoemde zin.
33. In het debat dat zich daarop ontspon, betuigden de sprekers ruimschoots hun steun voor de initiatieven die door de betrokken organisaties worden ontplooid en zetten zij hun rol in de verf, al vonden sommigen dat de organisaties die het woord hadden genomen onvoldoende representatief zijn voor de meningen in Europa en dat enkele van hen financiële steun van de instellingen genieten.
34. De heer Söderman, de Europese ombudsman, nam in dat verband het woord en meldde dat hij sedert zijn ambtsaanvaarding (bijna zeven jaar geleden) 10.000 verzoekschriften van burgers heeft ontvangen over gevallen van slecht bestuur door de Gemeenschapsinstellingen. Hij beklemtoonde dat aanzienlijke vooruitgang is geboekt om het Europese burgerschap vandaag tot een realiteit om te vormen. In het bijzonder is de toegang van het publiek tot documenten geregeld en is het Handvest goedgekeurd. Ook heeft het Europees Parlement in september 2001 een Bestuurlijke gedragscode aangenomen. De burgers weten evenwel nog niet goed hoe zij hun rechten kunnen afdwingen. Dat is toe te schrijven aan het feit dat het Verdrag hierover bijzonder sibillijns is. Hij gaf in overweging in het Verdrag een hoofdstuk op te nemen over de beroepsmogelijkheden van burgers (bij rechterlijke en niet-rechterlijke

instanties) wanneer hun rechten (met inbegrip van de grondrechten) niet worden geëerbiedigd. Dat hoofdstuk zou ook bepalingen bevatten over de beroepsmogelijkheden voor de nationale rechterlijke instanties, de constitutionele rol van het Hof van Justitie, het petitierecht bij het Europees Parlement en het recht zich tot de nationale ombudsmannen en de Europese ombudsman te richten. Hij stelde voor dat laatstgenoemde een beroep zou kunnen instellen bij het Hof van Justitie, indien hij van oordeel is dat een grondrecht is geschonden.

De zitting van 25 juni werd geopend door voorzitter Valéry Giscard d'Estaing, die het voorzitterschap onmiddellijk overdroeg aan de heer Jean-Luc Dehaene.

Sector “regionale en plaatselijke autoriteiten”

35. Deze sector werd geleid door mevrouw Ana PALACIO.

De eerste sprekers waren de waarnemers van het Comité van de Regio's, namelijk:

de heer Eduardo ZAPLANA, vice-voorzitter van het Comité van de Regio's en voorzitter van de regio Valencia

de heer Jos CHABERT, gewezen voorzitter van het Comité van de Regio's

de heer Patrick DEWAELE, minister-president van de Vlaamse regering

de heer Manfred DAMMEYER, lid van het parlement van de deelstaat Noordrijn-Westfalen

Claude du GRANRUT, lid van de Conseil régional van Picardië

de heer Claudio MARTINI, voorzitter van de regio Toscana.

36. Vervolgens werden als sprekers aangewezen:

- de heer Heinrich HOFFSCHULTE, eerste vice-voorzitter van de Raad der Europese Gemeenten en Regio's
- de heer Anders GUSTAV, lid van het Bureau, Conferentie van de Perifere Kustregio's van Europa
- de heer Lambert VAN NISTELROOIJ, vice-voorzitter van de Vergadering van de Regio's van Europa
- mevrouw Eva-Riitta SIITONEN, voorzitter van EUROCITES
- de heer Jens GABBE, secretaris-generaal van de Vergadering van de grensregio's van Europa
- de heer Manfred DÖRLER, voorzitter van het Parlement van Vorarlberg, namens het Congres van lokale en regionale overheden in (CLRAE).

37. De waarnemers en de vertegenwoordigers van de organisaties benadrukten het bijzondere karakter van de plaatselijke en regionale entiteiten, die de verkozen vertegenwoordiging van de burgers zijn, en verzochten om de eerbiediging van hun bevoegdheidsgebieden en hun taken, die voor een groot deel in de uitvoering van de Uniewetgeving bestaan. Overigens werd onderstreept dat Europa op vier niveaus wordt bestuurd: plaatselijk, regionaal, nationaal en Europees.
38. De waarnemers vonden dat het Comité van de Regio's een instelling van de Unie zou moeten worden en beroep bij het HvJ zou moeten kunnen instellen. Zij wilden een uitbreiding van de gebieden waarvoor het Comité van de Regio's verplicht moet worden geraadpleegd en zouden het belang van zijn adviezen willen vergroten door de instellingen ertoe te verplichten hun beslissing met redenen te omkleden indien zij van het advies afwijken.
39. Alle sprekers uit deze sector wezen er met klem op dat de instellingen van de Unie versterkt moeten worden, verzochten om een constitutioneel Verdrag en onderstreepten hun gehechtheid aan een sterk territoriaal georiënteerd beleid, met inbegrip van het grensoverschrijdend beleid, dat niet opnieuw genationaliseerd zou mogen worden.
40. Ook werd verzocht het al te gedetailleerde karakter van de wetgeving van de Unie te laten varen en de territoriale gemeenschappen, die deze wetgeving het vaakst moeten toepassen, er in een vroeg stadium van de totstandkoming nauw bij te betrekken. Iedereen bleek gehecht aan een strikte controle van het subsidiariteitsbeginsel, dat in de eerste plaats moet worden opgevat als een beginsel van betrokkenheid van de burger. In dat verband werd voorgesteld het “connexiteitsbeginsel” op te nemen in het Verdrag, dat inhoudt dat de wetgever de financiële gevolgen van zijn besluiten draagt of de territoriale overheden, wanneer zij die besluiten moeten uitvoeren, de middelen daartoe verschaft.
41. Een aantal vertegenwoordigers van de regio's met wetgevende bevoegdheden verzochten om een individuele beroepsmogelijkheid bij het HvJ, om de versterking van de aanwezigheid van regionale ministers in de Raad (artikel 203 VEG) en om de deelneming van hun regionale vergaderingen aan de COSAC. Tenslotte verzocht een aantal sprekers om een zitting van de Conventie die aan de rol van de regionale en plaatselijke gemeenschappen is gewijd.

Sector mensenrechten

42. Deze sector, geleid door de heer António VITORINO, heeft de volgende vertegenwoordigers gekozen:
- de heer Dick OOSTING (Amnesty International);
 - mevrouw Laëtitia SEDOU (OMCT - Organisation Mondiale contre la torture - Europe);
 - Sophie SPILIOTOPOULOS (Association des Femmes de l'Europe méridionale et EWLA).
43. Uit de uiteenzettingen bleek met name dat er voor de bescherming van de mensenrechten niet alleen goede teksten (zoals het Handvest of het EVRM), nodig zijn, maar ook een goede werking van de instellingen (meer transparantie, met name in de sector van de binnenlandse zaken en "accountability"), doeltreffende controle door de nationale parlementen en het Europees Parlement, alsook door de ombudsman, naleving van het beginsel van gelijkheid van mannen en vrouwen en een grotere betrokkenheid van de civiele samenleving. Sommigen beklemtoonden tevens dat voor de mensenrechten de Unie een centrale plaats in ál haar beleidsterreinen moet geven en als een integrerend deel daarvan moet zien. Voorgesteld werd om de woorden "Rechten van de Mens" te vervangen door "Rechten van de Persoon".
44. De naleving van de mensenrechten door de Unie in de sector justitie en binnenlandse zaken werd in de verf gezet. De kritiek luidde dat de activiteit van de Unie op dit beleidsterrein onvoldoende transparant is en dat de toetsing door het Hof van Justitie niet volledig is.
45. Algemeen gesproken stelden de vertegenwoordigers van deze sector voor het Handvest van de Grondrechten op te nemen in de tekst van het nieuwe Verdrag (en met name in de preambule). Volgens sommigen moeten de bepalingen van het Handvest opnieuw worden gezien, met name die bepalingen welke minder bescherming verlenen dan het acquis communautaire, terwijl volgens anderen de discussie over alle bepalingen van het Handvest in de huidige omstandigheden beter niet opnieuw wordt geopend, maar men zich veeleer tot technische aanpassingen kan beperken.
46. Voorts werd beklemtoond dat de opneming van het Handvest niet mag worden beschouwd als een alternatief voor de toetreding van de Unie tot het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens. Er werd gewezen op de voordelen van deze toetreding. In deze context werd melding gemaakt van de uitdrukkelijke erkenning van de rechtspersoonlijkheid van de Unie. Voorts werd erop gewezen dat de lidstaten, als gevolg van de opneming van het Handvest in het Verdrag, de bepalingen van het Handvest moeten eerbiedigen wanneer zij het Gemeenschapsrecht toepassen.

47. De heer Söderman, de Europese ombudsman, deelde mee dat hij vanaf de aanneming van het Handvest gepoogd heeft de instellingen aan te moedigen om het toe te passen. Zulks geldt met name voor de volgende onderwerpen: spreekrecht van de ambtenaren van de Unie, recht op ouderschapsverlof, geen discriminatie op grond van leeftijd bij de aanwerving, geen indirecte discriminatie van vrouwen, detachering van nationale ambtenaren en recht op behoorlijk bestuur door de instellingen.

Sector ontwikkeling

48. Deze sector, geleid door de heer CHRISTOPHERSEN, heeft de volgende vertegenwoordigers gekozen:
- de heer Simon STOCKER (Eurostep);
 - mevrouw Claire GODIN (Equilibres et Populations);
 - mevrouw Meral GEZGIN ERIS (Economic Development Foundation).
49. Voorgesteld werd dat in het Verdrag een rechtsgrondslag zou worden opgenomen die een intensiever optreden mogelijk maakt en dat er een nauw verband zou worden gelegd tussen het binnenlandse beleid van de Unie en haar buitenlandse beleid inzake ontwikkeling. De beginselen duurzame ontwikkeling en toereikende sociale bescherming zouden in het Verdrag moeten worden opgenomen.
50. Voorts zou de uitroeiing van de armoede een onderdeel van het buitenlands beleid van de Unie moeten zijn. Er werd op gewezen dat 20% van de wereldbevolking 86% van de wereldrijkdom bezit, terwijl de 20% armste landen slechts 1,4% van de wereldrijkdom bezitten.
51. Momenteel is de bevoegdheid inzake ontwikkeling een aanvullende bevoegdheid. Er werd onderstreept dat een duidelijker afbakening van de bevoegdheden van de lidstaten en van de Unie de doeltreffendheid van het ontwikkelingsbeleid van de Unie ten goede zouden komen en dat de instellingen transparanter moeten zijn.
52. Het beginsel van gelijkheid van mannen en vrouwen zou moeten worden gewaarborgd op het gebied van de ontwikkelingsprogramma's (in dat verband zou werk kunnen worden gemaakt van een praktische gids over de wijze waarop het beginsel van gelijkheid van mannen en vrouwen in het ontwikkelingsbeleid moet worden geïntegreerd).
53. Een groter aantal programma's voor onderwijs in de derde-wereldlanden werd van essentieel belang geacht. Er werd ook op gewezen dat voor de in de EU gevestigde ondernemingen een

verbod van betrokkenheid bij activiteiten in verband met kinderarbeid in de ontwikkelingslanden zou moeten gelden.

Sector cultuur

54. Deze sector, geleid door de heer Aloiz PETERLE, heeft de volgende vertegenwoordigers gekozen:
- voor de samenwerking inzake cultuur, kunst, erfgoed en onderwijs: de heer von der GABLENTZ (Europa Nostra) en mevrouw CHABAUD (Europees Forum voor Kunst en Erfgoed);
 - voor de kerken, godsdiensten en geloofsovertuigingen: de heer JENKINS (Conferentie van Europese Kerken);
 - voor de talen en minderheden: de heer BREZIGAR (Europees Bureau voor Taal-minderheden).
55. Voorgesteld werd in het Verdrag de fundamentele waarden te vermelden die het gemeenschappelijk fundament van onze samenlevingen vormen. Deze zouden verwijzingen moeten bevatten naar onder meer: de menselijke waardigheid, bevordering van vrede en verzoening, vrijheid en rechtvaardigheid, solidariteit en duurzame ontwikkeling, verdraagzaamheid, democratie, mensenrechten, de rechtsstaat, respect voor minderheden en culturele diversiteit. De Unie zou voorts over meer bevoegdheden en middelen moeten beschikken voor de preventie van conflicten in de wereld en de vreedzame regeling van deze conflicten.
56. De verdediging van de fundamentele waarden, de menselijke waardigheid en de culturele diversiteit liggen aan de basis van de Europese integratie. Er werd gesteld dat het Europa van de burgers alleen tot stand kan komen indien het een rol speelt op het gebied van cultuur en onderwijs. Wil de uitbreiding slagen, dan moeten de burgers van de kandidaat-lidstaten het gevoel hebben dat zij deel uitmaken van de Unie, en dat proces verloopt via cultuur.
57. Voorgesteld werd de eenparigheid van stemmen in artikel 151 van het VEG te vervangen door een gekwalificeerde meerderheid en de artikelen 149 en 150 van het VEG samen te voegen.
58. Voorts werd de wens geuit dat het beginsel van culturele diversiteit uitdrukkelijk in het Verdrag wordt opgenomen en dat het publieke beleid van de lidstaten op cultureel gebied beschouwd wordt als een onderdeel van de diensten van algemeen belang. Daartoe zou in artikel 87 van het VEG (staatssteun) en in artikel 133 van het VEG (gemeenschappelijke handelspolitiek) rekening moeten worden gehouden met de specifieke kenmerken van de

culturele activiteiten en van het onderwijs. Laatstgenoemde activiteiten kunnen redelijkerwijze niet uitsluitend worden bekeken vanuit de invalshoek van handel of mededinging.

59. Voorts werd voorgesteld het aan het Verdrag van Amsterdam gehechte protocol betreffende het publieke-omroepstelsel in de tekst van het Verdrag op te nemen, omdat het pluralisme van informatie en media - op voet van gelijkheid met het beginsel van culturele diversiteit - in het Verdrag zouden moeten worden vermeld bij de fundamentele waarden die de landen van de Unie met elkaar gemeen hebben.
60. De heer Dehaene, vice-voorzitter, sloot de debatten met de mededeling dat zij een cruciale rol zullen hebben gespeeld in de toekomst van de Unie op lange termijn. Hij deed mee dat de dialoog met de civiele samenleving zal worden voortgezet, dat de website van het forum zal blijven bestaan en dat bijdragen die de civiele samenleving aan de werkzaamheden van de Conventie nog steeds welkom zijn. Voorts wees hij op het belang van de debatten op nationaal niveau. Tot slot kondigde hij namens het praesidium aan dat het praesidium nog andere initiatieven zal nemen om deze dialoog met de civiele samenleving voort te zetten, die volgens hem vooral voor de Conventie een verrijking zijn.
61. Bij het sluiten van de vergadering beklemtoonde de voorzitter het belang van dit debat en sprak hij zijn waardering uit voor alle deelnemers. Vervolgens deed hij enkele mededelingen over de organisatie van de Jongerenconventie. Hij beklemtoonde het belang van deze Conventie voor een toekomstgericht Europa in een voortdurend veranderende wereld.

Sprekerslijst op basis van de volgorde van de toespraken

Voltallige zitting op 24-25 juni 2002

SPREKERSLIJST

Maandag 24 juni 2002

Voorzitter Valéry GISCARD D'ESTAING

Johannes VOGGENHUBER, Elio DI RUPO

Voorzitter Jean-Luc DEHAENE

de heer Klaus HÄNSCH, Europees Parlement

de heer Giampiero ALHADEFF, Sociaal Platform

mevrouw Marie-Françoise WILKINSON, Sociaal Platform

mevrouw Diana SUTTON, Sociaal Platform

mevrouw Mary Mc PHAIL, Europese Vrouwenlobby

mevrouw Anne DAVID, Europese Conferentie van coöperaties, onderlinge maatschappijen, verenigingen en stichtingen

Georges JACOBS (UNICE)

Emilio GABAGLIO (EVV)

Joao CRAVINHO (CEEP)

de heer Peter HAIN - Verenigd Koninkrijk (regering)

mevrouw Anne Van LANCKER - Europees Parlement

de heer Alain BARRAU - Frankrijk (parlement)

de heer Ernani LOPES - Portugal (regering)

mevrouw Helle THORNING-SCHMIDT - Europees Parlement * plaatsvervanger:

de heer MARINHO

de heer Hannes FARNLEITNER - Oostenrijk (regering)

mevrouw Pervenche BERES - Europees Parlement

Blauwe kaarten: Barnier, Bruton, Heathcoat-Amory, Fayot, Spini

de heer Jan FIGEL - Republiek Slowakije (regering)

de heer Giorgos KATIFORIS - Griekenland (regering)

de heer Ralph HALLO (Europees Milieubureau)

mevrouw Sharon SPOONER (Europese Landbouwconventie)

mevrouw Sophie DE JONCKHEERE (Europese Organisatie van Landeigenaars)

de heer Michael FRENDON - Malta (parlement)

Blauwe kaarten: Basile, Voggenhuber

Göke FRERICHS

Roger BRIESCH

Anne-Marie SIGMUND

Blauwe kaart: Maij-Waggen

de heer Giuliano Amato, vice-voorzitter

de heer Jean-Victor LOUIS de AGORA en Europees Universitair Instituut te Florence

mevrouw Florence DELOCHE-GAUDEZ van de faculteit politieke wetenschappen, Parijs

mevrouw Kirsty HUGHES van het Centrum voor Europese beleidsstudies

de heer Stanley CROSSICK van het European Policy Centre - EPC

mevrouw Pascale JOANNIN van de Robert Schumanstichting

de heer Antonio RODOTA van de Europese Intergouvernementele Onderzoeksorganisaties

EIROFORUM

mevrouw Teresa FREIXES van het Women Citizens of Europe Network

de heer Karoly LORANT van het Instituut voor economische analyse en informatica, Hongarije - ECOSTAT

de heer Michel ATTALIDES - Cyprus (regering)
 de heer Andrew DUFF - Europees Parlement
 mevrouw Danuta HÜBNER - Polen (regering)
 mevrouw Cristiana MUSCARDINI - Europees Parlement
 de heer Peter SERRACINO INGLOTT - Malta (regering)
Blauwe kaarten: Duhamel, Carnero-Gonzalez, Spini, Kirkhope, voorzitter Giscard d'Estaing
 mevrouw Inese BIRZNIECE - Letland (parlement)
 de heer Jean-Luc DEHAENE - vice-voorzitter
 de heer Fernand HERMAN (Federalist Voice)
 mevrouw Alison WESTON (Jeunes Européens Fédéralistes)
 mevrouw Charlotte ROFFIAEN (Active Citizenship Network - Forum de la Société civile)
 de heer Pawel KRZECZUNOWICZ (Pools NGO-bureau in Brussel)
 de heer Jacob SÖDERMANN - Europese ombudsman
 de heer ORIOL (Europees netwerk tegen racisme)
 de heer William ABITBOL - Europees Parlement * plaatsvervanger de heer BONDE
 de heer Proinsias DE ROSSA - Ierland (parlement)
 de heer Pierre MOSCOVICI - Frankrijk (regering)
Blauwe kaarten: Speroni, Kauppi, MacCormick, Bruton, Hjelm-Wallen
 de heer Matjaz NAHTIGAL - Slovenië (regering)

Dinsdag 25 juni 2002

mevrouw Ana PALACIO, Spanje (regering)
 Eduardo ZAPLANA, vice-voorzitter van het Comité van de Regio's, voorzitter van de regio Valencia
 Jos CHABERT, voormalig voorzitter van het Comité van de Regio's
 Patrick DEWAEL, minister-president van het Vlaamse Gewest
 Manfred DAMMEYER, lid van het parlement van het Land Nordrhein-Westfalen
 Claude du GRANRUT, lid van de regionale raad van Picardië
 Claudio MARTINI, voorzitter van de regio Toscane
 de heer Lambert VAN NISTELROOIJ, vice-voorzitter van de Vergadering van de Regio's van Europa
 de heer Heinrich HOFFSCHULTE, vice-voorzitter van de Raad van de Europese gemeenten en regio's
 de heer Anders GUSTAV, Conferentie van de perifere kustregio's van Europa
 de heer Jens GABBE, secretaris-generaal van de werkgemeenschap van Europese Grensgebieden
 mevrouw Eva-Riitta SIITONEN, voorzitter EUROCITIES
 de heer Manfred DÖRLER, Conferentie van regionale wetgevende vergaderingen (CALRE)
 de heer Erwin TEUFEL - Duitsland (parlement)
Blauwe kaarten: Bonde, Siitonen, Dörler, Teufel
 de heer Francesco SPERONI - Italië (regering) * vervanger de heer FINI
 de heer Edmund WITTBRODT - Polen (parlement)
Blauwe kaarten: Barnier, Duhamel, Einem, Berger, Rack, MacCormick, Amato
 de heer Antonio VITORINO, Commissie
 Dick OOSTING van Amnesty International
 Laëtitia SÉDOU van de OMCT - organisation mondiale contre la torture - Europa
 Sophie SPILIOTOPOULOS van de association des femmes de l'Europe méridionale en EWLA
 mevrouw Cristiana MUSCARDINI - Europees Parlement
 de heer Matjaz NAHTIGAL - Slovenië (regering)
 de heer Frans TIMMERMANS - Nederland (parlement)
 mevrouw Hanja MAIJ-WEGGEN - Europees Parlement
 de heer Jacob SÖDERMAN, Europese ombudsman
Blauwe kaarten: A. Yilmaz, Bruton, Berès

de heer Henning CHRISTOPHERSEN, Denemarken (regering)
de heer Simon STOCKER, directeur van Eurostep
mevrouw Claire GODIN van Equilibres et Populations, Chargée de Mission Politique
mevrouw. Meral GEZGIN ERIS, voorzitter van Economic Development Foundation, IKV Turkije
Baroness SCOTLAND OF ASTHAL - Verenigd Koninkrijk (regering) * plaatsvervanger:
de heer HAIN
Blauwe kaarten: Kiljunen, Palacio, Akyol, De Rossa, Basile, Lennmarker
Aloiz PETERLE - Slovenië (parlement)
de heer von der GABLENTZ (Europa Nostra)
mevrouw CHABAUD (Europees Forum voor kunst en erfgoed)
de heer JENKINS (Conferentie van Europese kerken)
de heer BREZIGAR (Europees Bureau voor taalminderheden)
de heer Hans van MIERLO - Nederland (regering)
de heer Tunne KELAM - Estland (parlement)
Blauwe kaarten: Tekin, Demetriou, Spini
de heer Filadelfio BASILE - Italië (parlement)
